

Kroniek van het oude Beekse Schoolhuis sinds 1583

door Jan van Helvoirt

In 1583 brandde de Beekse School (misschien Latijnse School) met *het Schoolhuis* aan het Kerkhof in de Schoolstraat (nu Kapittelstraat) af, vermoedelijk in brand gestoken tijdens de Tachtigjarige Oorlog. In 1631 verscheen er een nieuw Schoolhuis aan de zuidkant van de Vrijthof naast het huis van de scholaster. Op 12 maart 1667 kwam er een nieuwe 'School met Schoolhuis' voor de protestantse koster en schoolmeester Thomas Buerman op het Kerkhof. Hij moest ook de klokken luiden en de 'lanteerns' aan de Toren hangen. Verder deelde hij in de Kerktoren op *de Tafel van de Heilige Geest* brood uit aan de arme Bekenaren. In 1676 werd er een nieuwe 'puth van rossen' gebouwd bij het Schoolhuis. In 1677 werden de pannen van het Schoolhuis, waarin genoemde Buerman woonde, verwijderd en het pand werd met stro bedekt. Op 2 januari 1690 werd zijn vrouw met messteken op het Kerkhof aangerand! Bartholomeus Middegaels erfde in 1695 een huis noord de Paardenstraat en oost het 'Dorps Schoolhuis' en west zijn broer Hendrik op de hoek van de Paardenstraat en de Markt. Willem van de Nieuwenhuijsen repareerde in 1696 de put bij het Schoolhuis van Thomas Buerman. Het dorpsbestuur liet door Lambert Rombouts in 1703 het Schoolhuis oplappen en er daarna in 1705 een 'secreet' maken. De verver Martinus van Riet verwondde op 17 juli 1715 meester Gijsbert Woel met 'een bloot mes' voor de deur van het Schoolmeestershuis. De schepenen verkochten in 1715 bomen voor het Schoolhuis. De koster en schoolmeester Woel, hij bezat ook de 'kreugen tiende' over de Akker aan de Meulestraat, schold op 28 september 1718 de Beekse predikant Benjamin Tilius behoorlijk grof uit op het 'brugske' voor de Schoolmeesterswoning.

Het dorpsbestuur liet Adriaan van Loon in 1719 een nieuwe put metselen bij het Schoolhuis en Martinus van Riet herstelde in 1720 de 'glasen aan 't Schoolhuis'. De timmerman Hendrik Walschots repareerde in 1721 opnieuw het Schoolhuis. In 1721 werd de School opgemaakt 'rontom in steen' en vergroot en het Schoolhuis werd ook verbouwd. Hendrik Walschots repareerde in 1739 de brug in de Paardenstraat bij het Schoolhuis. In 1741 maakte Steven de Hond een nieuw secreet bij het Schoolhuis. Sion Heymans moest in 1745 als gebruiker van het Schoolhuis de Beek 1 voet uitdiepen. Jennemarie Middegaels, gehuwd met Guiljelmus van Haren, erfde in 1746 het huis in de Paardenstraat oost het Schoolhuis en west het huis *het Cruys*. In 1751 werd de Schoolmeesterswoning hersteld door Huybert Moonen, die aan de Schutskooi woonde. De meester Dominicus van der Hammen, hij verhuurde het Kerkhof voor 'twee karren mest, vier gulden en een kar turf voor het weiden van vee', verfdde in 1754 de School en het Schoolhuis. De Beek voor het Schoolhuis was in 1760 niet goed geveegd en later in 1764 was de weg voor *het Gemeentens Schoolhuis* niet goed opgemaakt. Op 24 mei 1769 werd een nieuw Schoolhuis aanbesteed met 'woonhuis en schoolschop of brandhuis' met twee bruggen aan de Paardenstraat. Huybert van Esch uit Boxtel brak de school met het huis af en bouwde in 1769 een nieuwe 'School met Schoolhuis'.

Peter Damen repareerde in 1771 de dubbele poort aan het Schoolmeestershuis. Petrus Bittens kocht in 1773 een huis zuid het Kerkhof en noord de Schoolmeesters Woning. Joachim Toniaka uit het 'Wesselaars Huiske' aan de Gelderstraat, hij vestigde zich in 1768 vanuit Zwitserland in Beek, legde in 1775 nieuwe plavuizen in het Schoolmeesterhuis en maakte het hekwerk en het secreet in orde. De naburen van de Beek 'van de Schutskooi tot omtrent de School Huizing' moesten in 1795 die Waterloop 1½ voet dieper maken. De metselaar Gerrit de Croon werkte in 1797 twee dagen aan het Schoolhuis. Mathijs Schoofs repareerde in 1801 de Waag, het Brandspuithuis en het Schoolhuis vanwege de hevige storm van 9 november

1800. De gemeente moest in 1808 de weg tegenover het Schoolhuis opmaken. De nieuwe openbare School aan de Paardenstraat werd op 30 oktober 1869 opgeleverd en gebouwd tegen de oude Schoolmeesters Woning van 1769. Het schoolhoofd J. van de Lisdonk mocht in 1922 een bedstede in het Schoolhuis uitbreken. In oktober 1923 klaagde deze markante uitgeslagen Beekse meester echter dat de tram, de vrachtauto's en de Schorsmolen van Kuypers funest waren voor goed onderwijs. Blijkbaar kon deze wakkere meester nu na het slopen van de bedstede niet meer ... goed uitslapen!

. BOSMANS — HILVARENBEEK.
—
Koper-, Lood- en Zinkwerker,
HANDEL IN HUISHOUELIJKE ARTIKELEN.
—

Hilvarenbeek, den 1. januarij 1904
 Gemeente Hilvarenbeek
 voor werkloon en leverantie school meubelen *Debet*

aan **G. BOSMANS.**

1909

januarij 19	lamp greep en pit	0 30
Mai 19	15 nieuwe inkt kokers	2 25
februari 10	lamp glas	0 25
		<hr/> 2 80

Gezien Burgemeester en Wethouder
H. Verlinden *W. Steen*

Het oude schoolhuis tegen de voormalige Lagere School uit 1769 in de Paardenstraat

Schoolmeesters poseren in 1895 achter het oude Schoolhuis